

JYX

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Niemi-Pynttäri, Risto

Title: Maggie Nelson: Argonautit

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2018.

Rights: CC BY 4.0

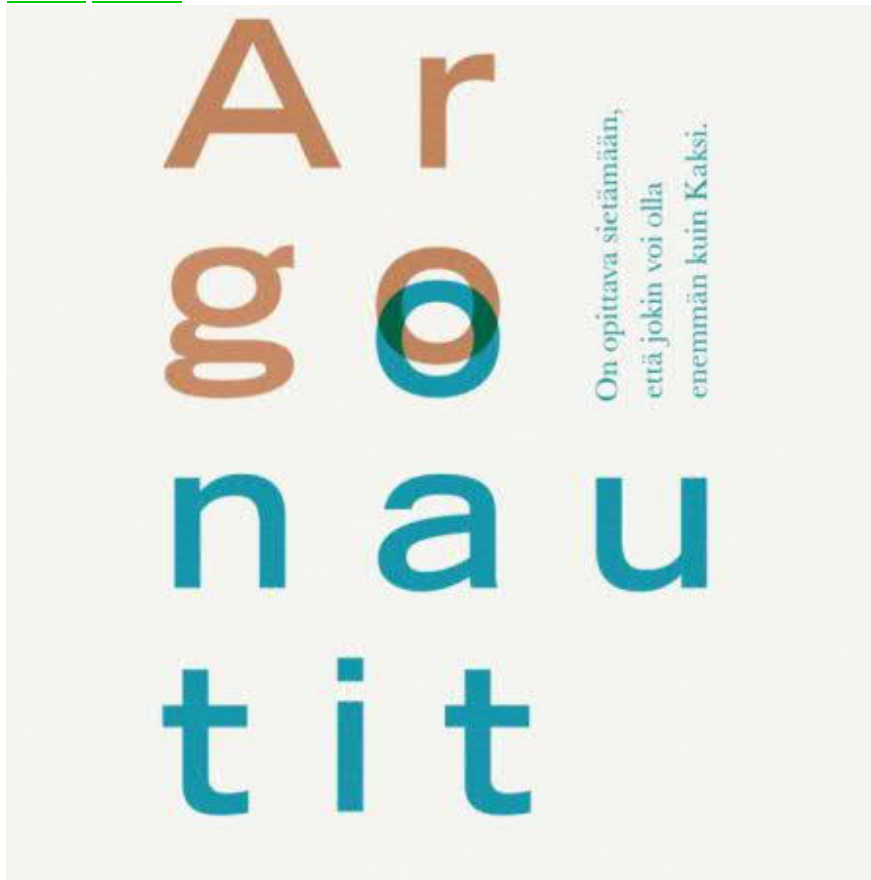
Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Niemi-Pynttäri, R. (2018). Maggie Nelson: Argonautit. Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti, 8.4.2018. <http://www.maailmankirjat.ma-pe.net/maggie-nelson-argonautit/>

Maggie Nelson: Argonautit

[AM/31 ADMIN](#)

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI – 4.8.2018

”Se mitä ei voi ilmaista, sisältyy – ilmaisemattomana – ilmaisuun”, Wittgenstein. Tämä ajatus vaikuttaa Maggie Nelsonin *Argonautit* –esseeteoksen taustalla. Siihen kiteytyy queer-pariskunnan, Harryn ja Maggien välinen ero, kun toisen ilmaisu on verbaalia ja toisen visuaalista. Keskusteluissaan he käyvät kiistaa siitä, mitä virkaa kielellä on, mitä kielelle voi perustaa.

Maggie on sitä mieltä, että kieli on ainoa mitä meillä on. Vaikka yksiselitteistä kommunikaatiota ei ole, silti ilmaisuun sisältyy kaikki. Mukana on ilmaisematon, jos vain osaa kuunnella. Harry, joka on visuaalinen ihminen, kokee että sanat eivät riitä. Ne johtavat harhaan, ne ovat asenteellisia leimasimia.

Tulisiko Harrysta käyttää sanaa mies? Maggie on sitä mieltä, että Harryyn ei mies-leimasinta käytetä. Vain hän saa sanoa Harrya mieheksi – ja moneksi muuksi – mutta virkailijat ja kaupakassat eivät. Harry on trans, joka muuttuu koko ajan. Maggie itse on jotain, mitä ei voi leimata sanalla äiti. Hän on raskaana oleva keho, jonka muodonmuutos tapahtuu lapsen myötä. Molemmat ovat muutosprosessissa kuin Argos-laiva.

Klassisen filosofian kysymys Argokseen liittyen on: Miksi laiva, jota uusitaan jatkuvasti, niin että siinä ei ole lopulta yhtään alkuperäistä osaa, pysyy silti samana? Ihmisenkin solut vaihtuvat koko ajan, saati sitten queer, jonka korjaa sukupuoltaan. Teoksessa raportoidaan Harryn rakentumista mieheksi. Samalla kun leimaavat termit ”mies ja nainen” joutuvat telakalle, ja kriittisen purkutyön jälkeen niitä uusitaan. Joonas Säntin erinomainen essee [Molempien valitsemisesta](#) syventää ehkä tätä queer-kielipolitiikkaa.

Koska on kyse pariskunnasta, on myös kyse rakkaudesta. Onko tuo sana romanttinen leimasin, josta on syytä päästä eroon? Onko ilmaisu ”rakastan sinua” harhaan johtava? Nelson uskoo, että tuo ilmaisu välittää kuitenkin jotain olennaista ja ilmaisematonta, jotain minkä sisältö muuttuu. Hän arvostaa Roland Barthesia, joka korosti, että nimenomaan ilmaisu ”rakastan sinua” on kuin argonautti- tuon sanaparin merkitystä uudistetaan koko ajan, kun sitä sanotaan.

Argonautit tarkastelee queer-parin rakkautta, Harryn sukupuolenmuutosta, leikkauksia, hormonihoitoja. On olennaista että hän ei ole erityisen tyytyväinen tapaan kuinka Maggie kertoo siitä. Näin nousee esiin parisuhteesta kirjoittamisen dilemma: se, että toisella on samaan suhteeseen eri näkökulma.

Kiista alkaa Harryn kysymyksestä: miksi et ole kirjoittanut meistä ja queer-kulttuurista. ”En vielä” vastaa Maggie, ja päättää kirjoittaa heistä. Käsikirjoituksen lukemisen jälkeen Harryn ”hiljainen raivo” saa Maggien tolaltaan. Harry valittaa, että ”Hänestä tuntuu, ettei häntä nähdä, ei ole edes otettu huomioon.”

Keskustelu kärjistyy Maggien kysymykseen ”Miten kirja voi olla sekä vapaata ilmaisua että neuvottelun tulos?”

Kirjoittaessaan Maggie Nelson yrittää välttää karikoita, hän hakee väylää parisuhteesta kirjoittamiseen. Ei ”sulautuvan rakkauden” -diskurssia, hän ei imitoi Harryn ja Maggien yhteistä ääntä. Mutta myös oman äänen seuraaminen osoittautuu riskiksi Kun Maggie sanoo, että hän voi kirjoittaa vain oman kokemuksensa perusteella, Harry vastaa, että heidän elämänsä yksityiskohdat koskettavat kuitenkin molempia. ”Meidän elämämme yksityiskohdat eivät ole yksin sinun”.

Eräänlaisena ratkaisuna parisuhteesta kirjoittamiseen Nelson pyrkii tunnistamaan kumppaninsa paremmin, sulauttamatta tätä omiin mielikuviinsa. Hän kertoo haluavansa oppia huomaavaisuutta kirjoittajana, lukija voi tunnistaa kuinka paljon sitä on teoksessa.

Tämän kiistan keskelle Maggie Nelson sijoittaa pohdinnan siitä, miksi hänestä tuli kirjoittaja. Hän on oppinut tunnistamaan minuutensa kirjoittamalla, ja nyt kun pitäisi tunnistaa samalla tavalla myös toinen, se onkin vaikeaa. Liian puhelias Maggie joutui koulussa vaikenemaan, ja näin sanat vuosivat kirjoitukseksi:

”Pakottauduin hiljaiseksi ja vuosin kieltä paperille.” Näin kirjoittamisesta tuli hänelle tapa tunnistaa itsensä. Ja jopa amerikkalaisessa kontekstissa hän on poikkeuksellisen henkilökohtainen kirjoittaessaan.

Henkilökohtaisuus on ehkä väärä sana, koska kyse ei ole identiteetin vahventamisesta, pikemminkin eräänlaisesta selviämisen pakosta. *Ikuinen putoaminen, hajoaminen palasiksi*. Tuo Nelsonin ilmaus jää selittämättömäksi, vaikka se toistuu teoksen kohdissa, joissa on kyse minuudesta. Ei ole varmaa identiteettiä, mutta katoamisen pelko on. Tämä kokemus – putoamisen ja hajoamisen pelko – asettuu teoksessa huimalla tavalla purjehtimisen ja uudistumisen rinnalle.

Argonautit-teoksessa myös aiheiden rinnastukset puhuvat omaa kieltään. Heti sen jälkeen, kun Nelson on löytänyt Žižekiltä ja Baudrillardilta asenteellista filosofointia queer-rakkauteen liittyen, hän kuvaa episodin, jolloin rakasti Harrya enemmän kuin koskaan. Hän kuvaa idyllin, kuinka he olivat asettuneet viikoksi rantahotellin rakastavaisiksi eli molemmat olivat ”arvaamattomissa hormonimyrskyissä”, koska Maggie oli viidennellä kuulla raskaana ja Harry oli käyttänyt puoli vuotta testosteronia. Harry meni leikkaukseen, jossa poistettiin hänen rintansa. Maggie kokeili irtomahaa äitiysvaatteita testatessaan.

Tuohon episodiin liittyy paljon muutakin, Maggie Nelson pitää sitä olennaisena, koska puhuessaan *Argonautit*-teoksestaan – erään you tube-taltioinnin perusteella – hän on lukenut tätä kohtaa yleisölle.

Mistä ei voi puhua, siitä on vaiettava. Wittgensteinin kuuluisampi lause nousee Nelsonille vieraan kirjoittamisen ja erilaisen esseistiikan tunnukseksi. Hän kutsuu sitä vaikenemisen korostamiseksi esimerkiksi Annie Carsonin kohdalla. Nelsonin suhde tähän toiseen suureen esseistiin on kriittinen.

Kyse lienee erilaisesta kokemuksesta kielen ja kirjoittamisen alueella. Siinä missä Nelson on puhelias kirjoittaja, siinä Carson suosii vaikenemista. Niinpä Nelson kommentoi erästä haastattelua, jossa Carson on merkinnyt tyhjillä hakasuluilla kaikki sellaiset haastattelijan kysymykset, joihin hän ei halua vastata. Nelsonista se tuntuu vaikenemisen korostamiselta, fetissoinnilta.

Opettaessaan kirjoittamista Annie Carson on korostanut tyhjän tilan käyttöä: se on lukijaa sekä Jumalaa varten. ”Jätetään tila tyhjäksi, Jumalan täytettäväksi”. Nelson kertoo, kuinka Carsonin vaikutuksesta hän halusi omaksua sen. Sitten Nelson huomasi, kuinka tuollainen korostettu vaikeneminen ei sovi hänelle. Hän ei alleviivaa ilmaisematonta vaikenemalla, siksi hän valitsee mieluummin toisen Wittgensteinin moton: *Se, mitä ei voi ilmaista, sisältyy – ilmaise mattomana – ilmaisuun*.

Maggie Nelsonin *Argonautit* on merkittävä teos, uuden esseistiikan maamerkki. Kaijamari Sivill on onnistunut välittämään Nelsonin vivahteikasta rentoutta. Teosta luetaan mielestäni väärin omaelämäkertana, silloin lukijan huomion vie henkilökohtainen kokemus ja queer-parisuhde. Henkilökohtaisuus, poliittisuus ja

valveutuneisuus tiedon maailmassa ovat nimenomaan uutta esseistiikkaa jossa fiktion tilalla on lyyrisyys. *Argonautit* on purjehtiva merimerkki, lyyrinen esseeteos.

Maggie Nelson, *Argonautit*, suom. Kaijamari Sivill, S&S 2018.

Risto Niemi-Pynttari on dosentti ja kirjoittamisen lehtori Jyväskylän yliopistosta.